

ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ПОКАЗНИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Денисенко Д.О.,

*студентка кафедри облік, оподаткування, публічного управління та адміністрування,
Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: denisenkodianka@gmail.com*

Голобородько Т.В.,

*к.е.н., старший виклад кафедри облік, оподаткування,
публічного управління та адміністрування,
Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: holoborodko@knu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9289-8932>*

Важливість дослідження напрямків розвитку людського потенціалу зумовлює необхідність визначення факторів його формування. На жаль у наукових теоріях, присвячених людському потенціалу, ці фактори недостатньо досліджені, відсутня їх наукова класифікація. Між тим, наявність останньої необхідна для можливості аналізу цих факторів та розробці програм та заходів, спрямованих як на посилення їх позитивного впливу на формування та розвиток людського потенціалу, або для їх нейтралізації чи запобіганню негативного впливу [1].

До чинників формування людського потенціалу в регіоні відносяться: низька народжуваність; зростання показників дитячої смертності; низька забезпеченість дитячими закладами; платність середньої спеціальної й професійної освіти; малодоступність вищої освіти та після вузівської (аспірантура, докторантура); малодоступність безоплатних закладів для заняття спортом, безоплатних закладів для додаткової освіти (творчої, музикальної та ін.); низький рівень відвідувань закладів культури; низький рівень інформованості щодо конкурсів й олімпіадах для учнів, студентів і, як наслідок, незначний показник участі в даних заходах [2].

Як зазначає Никифоренко В. Г. [1], механізм формування людського потенціалу проявляється у соціально-економічній природі та якісно-кількісній характеристиці споживання. Сфера потреб і споживання є важливою сферою становлення людського потенціалу, як і трудова діяльність. Формування, виявлення та задоволення потреб – це ключові опорні точки відтворювального процесу. З одного боку, потреби задають імпульс для виробництва і визначають напрями його розвитку, з іншого - рівень розвитку та можливості задоволення потреб обумовлюють якість відтворення людського потенціалу. Обидва ці процеси взаємозалежні.

Людський потенціал України характеризується негативними трансформаційними процесами за всіма його складовими. Для досягнення значного прогресу в підвищенні результативності державного регулювання потрібні серйозні й послідовні реформи. Пріоритетне завдання – підвищення діяльнісного компонента людського потенціалу українського суспільства. Для цього слід ужити політичних заходів для стимулювання інновацій, конкуренції

та вдосконалення інституційної бази, що, у свою чергу, надасть об'єктивного підґрунтя для визначення розвитку людського потенціалу як пріоритету для державної політики [3].

Людський потенціал стосується всіх верств населення, спроможних до будь-якої соціально-корисної роботи, охоплює такі аспекти, як можливості і кількісного, і якісного розвитку людської групи, можливості економічної і соціальної діяльності, соціальної взаємодії і взаєморозуміння.

Категорія «людський потенціал» характеризує відносини стосовно його самореалізації як у трудовому процесі, так і за його межами. Якісні та кількісні характеристики людського потенціалу впливають на економічне зростання і розглядаються як найбільш цінні ресурси суспільства, а інвестиції в людський потенціал прийнято вважати умовою зростання ефективності його використання, перетворення на капітал, ефективності ринкової форми економічного зв'язку [4].

Таким чином, людський розвиток має вирішальний вплив на економічний розвиток держави, а для вимірювання якості людського потенціалу у світовій практиці застосовується Індекс людського розвитку (ІЛР). Індекс людського розвитку – це зведений показник розвитку людського потенціалу, який характеризує середній рівень досягнень даної країни за двома найважливішими аспектами розвитку людського потенціалу: тривалість життя та освіта [4].

Для дослідження розвитку людського потенціалу українців було систематизовано та проаналізовано інформацію щодо Індексу людського розвитку в Україні (табл. 1) за даними звітів про розвиток людини [5].

Таблиця 1

Індекс людського розвитку в Україні у 2000 р., 2010 р. та 2018 р.

Рік	Значення ІЛР	Очікувана тривалість життя при народженні	Очікувана кількість років навчання	Середня кількість років навчання
2000	0,671	67,3	13	10,7
2010	0,732	69,4	14,80	11,3
2018	0,750	72	15, 1	11,3

Як видно з таблиці 1 за аналізовані роки очікувана тривалість життя при народженні на території України зросла майже на 5 років. Очікувана кількість років навчання збільшилась з 13 до 15,1 року. А середня кількість років навчання у 2018 році склала 11,3 роки. Це все говорить про те, що рівень розвитку людського потенціалу покращується, проте знаходиться на незадовільному рівні. Країни ЄС за рівнем ІЛР значно випереджують Україну, відповідно і за рівнем економічного розвитку, зокрема за рівнем ВВП. Саме тому зусилля держави повинні бути спрямовані на підвищення людського потенціалу, який є вирішальним показником та ресурсом економічного зростання та соціального розвитку.

Отже, постійне стимулювання та підтримка розвитку людського потенціалу та якості життя є визначальними чинниками зміцнення конкурентоспроможності держави, економічного зростання, стимулювання ділової активності, залуження вітчизняних та зарубіжних капіталів у продуктивний сектор економіки.

Список використаних джерел:

1. Никифорова В. Г. Формування і розвиток людського потенціалу регіону: сутність, сучасні тенденції та методи оцінювання : монографія. Одеса: VOI COIU. 2018. 103 с.
2. Гришина Е. С. Факторы, оказывающие влияние на человеческий потенциал региона : Креативная экономика. – 2013, – № 1.– С. 113 – 117.
3. Поспелова Т. В. Оцінка Результативності Державного Регулювання Розвитку Людського Потенціалу В Україні. Донецький національний університет. 2009. С. 4.
4. Гайдук І. С. Теоретико-методологічні аспекти поняття «людський потенціал» Економічний вісник університету. 2016. - Вип. 30(1). С. 113-120.
5. Human Development Reports: веб-сайт. URL: <http://hdr.undp.org/en/data> (дата звернення: 02.10.2020).